

Redacțiunea, Administrațiunea
și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Inscrise înregistrate sau neînregistrate.
Manuscrisurile se redau.
Birourile de circulație:
Brașov, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Inscrise mai primărie în Viena
H. Koss, Haasenstem & Vogler (Otto
Koss), H. Schalk, Alois Herndl, M.
Dukas, A. Oppelk, J. Dornberger; în
Budapesta: A. V. Goldberger, Ek-
khard Bernat; în Frankfurt: G. L.
Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețurile inserțiilor: o serie
comandă pe o coloană 8 or. și
10 or. timbru pentru o publi-
care. Publicații mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o
serie 10 or. v. a. sau 80 ba. l.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU XVI

„Gazeta” este în ră-careți
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un an 12 fl., pe șase luni
8 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franco, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franco.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
a administrațiunii, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagiu
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 or. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 240.

Brașov, Sâmbătă, 30 Octomvre (11 Noemvre)

1893.

Căsătoria civilă și guvernul unguresc.

Brașov, 29 Octomvre.

Ministru-președinte Wekerle s'a reîntors alaltăeri s'era dela Viena aducându cu sine în cele din urmă și rezoluțiunea prea înaltă, prin care monarchul își dă consământul ca să se prezenteze dietei și proiectul de lege privitor la căsătoria civilă.

Guvernul unguresc a raportat o victorie, d'era raportat'o în nise condițiuni foarte nefavorabile pentru el.

Era de prevădută, că în aceste momente, când Austria se află în plină criză ministerială, monarchul va face tot posibilul ca să încunjure, acum cel puțin, izbucnirea unei asemenea crize și în Ungaria și, deși cu greu, s'a hotărât a nu primi demisiunea cabinetului Wekerle și a-și da învoirea pentru prezentarea proiectului din vorbă.

Guvernamentalii au primit pe petul lor cu mari ovațiuni, d'era se vede din toate că bucuria lor nu este deplină. Ei presimtă adecă, că s'a lungit viața ministerului Wekerle, însă numai pe scurt timp, căci de aici încolo se vor ridica furtunile cele grozave în parlament și atară de parlament în contra acțiunii sale, ce 'i s'au arătat organului guvernamental în ziua, când a plecat monarchul din Pesta, lăsându pe guvern în cea mai mare nedumerire.

Faptul, că Maiestatea Sa numai în momentul suprem, așa d'icând, și-a dat învoirea, nu este nicidecum încurajator pentru partizanii căsătoriei civile, ăr adversarilor ei, opozițiunii catolice conservative, îi va insufla nou curajul pentru lupta în contra guvernului.

D'era Wekerle s'a mulțumit și cu mai puțin și n'a mai cerut o manifestație deosebită a Coronei în favoarea căsătoriei civile. A ascultată apărând ministrul-președinte de sfa-

tul lui „Pester Lloyd”. Face prin urmare o impresiune ciudată, decât totu acestu diar, care er vorbe de „garanțiile” amintite, le găsește astăzi în simplul fapt al prealabilei aprobări prea înalte, susținându în contra usului constituțional, că această aprobare prealabilă ar fi identică cu-o sancțiune prealabilă.

Până la sancțiune se pot întâmpla multe. Proiectul de lege al guvernului va avé să trecă mai întâiu prin cameră și după aceea prin camera magnaților și acesta, o prevăd bine cei dela cârmă, nu va fi lucru ușor.

De acuma se va începe marea mișcare în contra căsătoriei civile din nou. Contrarii ei își vor concentra puterile, și în frunte cu clerul și cu magnații catolici, vor face tot posibilul spre a amări zilele câte îi mai sunt date cabinetului Wekerle.

D'era pe lângă opoziția celor ce merg alături cu Curia romană, mai trebuie să se țină seamă și de atitudinea partidelor opoziționale din cameră, cari, la rândul lor, de sigur că nu vor contribui a ușura guvernului acțiunea de reformă.

Peste acesta mai vine și nemulțumirea adencă, ce au manifestat'o poporele și confesiunile nemaghiare față cu reformele politice-bisericesci ale guvernului.

Greutățile, ce va avé de aici încolo să le întâmpine guvernul unguresc sunt d'era de mari, încâtu succesul ce l'a dobândit el acum, după ce a amenințat cu demisiunea sa, apare în fața acestor greutăți aproape iluzoriu.

Uneltiri și atentate.

Correspondentul din Arad al lui „Budapesti Hirlap” raportază următoarele:

Varjassy Arpad, inspector școlar al comitatului și orașului Arad, descopere stările precare din cercul său de activitate. În comisiunea adunării administrative

din Arad și-a cetit raportul asupra stărei învățământului.

În raportul său d'ice, că conform ordinățiunii ministeriale a început vizitațiunea școlilor, ea se face raport, că ăre cu ce succes se execută în școlile populare de pe teritoriul administrativ art. de lege XVIII. din 1879.

În urma acesta raportază, că în școlile populare greco-orientale române din Szöllös, Gyarmat, Morova, Kurtakér, Ternova, Boros-Ineu, Repszeg, Algyest, Radna, Cuvind, Covasin și Șiria-vechiă a aflat neglijența cea mai mare și în partea cea mai mare a acestor școle a aflat stări scandalose. La școlile din Szöllös și Repszeg nu s'a început instrucția nici în septemăna a opta dela începutul anului școlar.

La școlile aceste, d'ice raportul inspectorului, nici nu p'ote fi vorba despre executarea legii privitoare la învățarea limbii maghiare. În contra repetitelor circulare r'elul se pronunță din an în an în forma cea mai de nesuferit.

În ședința de după am'zi a comisiunii administrative, inspectorul Varjassy a raportat, că în școlile gr. or. românesci și s'erbesci de pe teritoriul comitatului Arad, a esperiat cele mai scandalose rezultate de învățământ.

Școala gr. or. română de fetițe de pe lângă internatul din strada Deák Ferencz din Arad, nu coresponde pretensiunilor legale, din care cauză propune ca să se facă cercetă scaunul episcopesc gr. or. din Arad, ca până în anul viitor, să transformeze organismul școlii conform pretensiunilor legale referitoare la școlile superioare.

Acăsta este, pe scurt, acea parte a raportului inspectorului școlar dela Arad, care se referese la școlile române. Cine nu vede, că aici este vorba de uneltiri și atentate bine combinate contra învățământului românesc din comitatul Aradului?

Victoria lui Wekerle.

Am' adus ieri știrea, că ministrul președinte Wekerle s'a dus la Viena, ca

să stărcă dela monarch învoirea pentru proiectul căsătoriei civile obligătoare.

Wekerle a plecat cu frica în sine și s'a reîntors cu „victoria”, în proptăp. Majestatea Sa monarchul și-a dat învoirea, ca proiectul să fi prezentat dietei spre dezbateră, așa cum l'a codificat ministrul de justiție Szilágyi. Și nime nu p'ote nega acum, că acesta este un mare „succes” al cabinetului Wekerle. Succesul acesta se pare cu atât mai însemnat, când ne gândim, că lui Wekerle i-a „succes” a învinge mari greutăți: piedecile, ce i-le punea în cale aristocrația și clericali, presiunea dela Roma, și îngrijirile Curții din Viena.

Foile unguresci, mai ales cele guvernamentale, cântă osanale lui Wekerle și bucuria este așa de mare în tabăra guvernamentală, încât Wekerle a fost primit în Budapesta cu cele mai mari ovațiuni. La gară el a fost întâmpinat de clubul guvernamentalilor, care l'a condus la club, unde strigăte de bucurie au izbucnit din șirurile numeroșilor aderenți, cari erau de față. Aci ministrul-președinte a raportat pe scurt despre succesul său dela Viena. Deputații mai sancvini au și început să vorbească despre un conduct cu torțe, ce ar fi să se facă lui Wekerle, d'era acesta, d'ice-se, când a înțeles ce se plănuesce, a rugat pe aderenții săi, să se rețină dela o astfel de manifestație. El s' a dist, că în cestiunea acesta meritul principal îl are Coróna, care o' obiectivitate fără s'emenă a dat expresia sentimentelor sale constituționale, apoi este meritul și al acelor numeroși membri ai opoziției, cari au luat poziția pentru această reformă.

Totă presa ungurescă, fără osebire de nuanță politică, aduce omagii de mulțămă și recunoștință monarchului, care prin învoirea sa „a pecetluit garanția pentru s'orta proiectului, fiind ca această învoire cuprinde în sine voința regelui. Celu ce se opune voinței națiunii, se opune acum și voinței regelui.”

Maghiarii au o' „învingere” mai mult!

Adresa Ungurilor Clușeni.

(Urmare).

A doua măsură, ce este a se lua în scopul de a sădi în popor spiritul pa-

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Catirul Papei.

De Alfons Daudet.

(Fine.)

Acăsta o v'edură 200,000 de provinciali. Se p'ote închipui spaima animalului, când după poticării prin întunecă, deodată se v'edă pe-o înălțime de unde palatele Avignon-ului se pareau colibi, ăr omeni micel furnic. C'atu de mult s'a înfiorat animalul! Spaima lui izbucni într'un sbierat așa de teribil, încâtu părții palatelor tremurară.

— Ce s'a întâmplat? întrebă Papa eșind pe coridor.

Védene Tistet deja se afla în curte și prefăcea plâns: Oh, oel mai sfânt părinte, ce s'a întâmplat? Catirul... Oh, Dumnezeu, ce va fi de noi! Catirul s'a urcat în olopotniță.

— Singur s'a suit aco!

— Da, sfinte părinte, singur. Potiți

și priviți sus Urechile lui se v'edă ca o păreche de rândunele. Oh, sfinte părinte, a nebnită el; își va frânge gramații.

— Nu te dai jos îndată, creatură h'ebăucă? strigă Papa.

— Ia sus a mers ușor, d'era în jos și-ar puté frânge g'atul și de o miie de ori și-ar sfărâma toate oșele.

Bietul animal era nemângăiat! Deja am'ela luă putere deplină asupra lui, când își plimbă încă-odată ochii pe deasupra ad'cimei, ce se întindea înaintea lui. Ii veni minte Védene Tistet. Oh, mișelule, numai decât ași scapa de-aici, oaci știu, că și-ași da eu o lovitura. Ideia răsunării îl umplu ărăși de ore-care speranță.

În fine s'a hotărât, ca să se facă scoboritu din olopotniță. D'era acesta nu era lucru ușor. Trebuia scoboritu pe-o scândură cu funia. Se p'ote închipui ce dejosire este acăsta pentru catirul Papei. Intreg Avignon-ulu era de față. Din cauza acăsta bietul catir nu puté dormi de loc peste nopte. El se închipuia încă totu în înăl-

țimea am'etitoare și cu nesfârșită bucurie se gândia la ora de răsunare a zilei următoare, când va culca la pământ c' o lovitură pe mișelul Védene Tistet. Oh, ce lovitură de catir va fi aceea! gândia în sine favoritul animal al Papei.

Și ore ce făcea Védene Tistet în timpul acesta? C'ântându vesel naviga o' o luntre a Papei pe riu Rhone și călători în Neapol, dimpreună o' o societate de tineri nobili, la regina Johanna, ca să se calificie în diplomația și să studieze modul mai fin de viață. Tistet, se'nțelege, nu era nobil, d'era Papa a voit să resp'iescă prin acăsta bunătatea ce-o arăta Tistet față de favoritul său animal și mai ales meritele, ce și-le-a câștigat la mântuirea animalului din situațiunea critică.

În ziua următoare animalul se înșelă amar în speranța răsunării sale. — Mișelul, bănușce ceva, de aceea nu se arată, gândia catirul. D'era nu-i nimic, răsunarea întârzie numai, d'era nu pierde, ac'și o să-ți capeți tu porția. Cu gândul acesta se liniștea catirul.

După depărtarea lui Tistet resăriră ărăși pentru animalu zilele vechi și bune. Și-a căpătat ărăși vinul cu dulcețurile, își purta ărăși cu demnitate stăpănul, și numai publicul se reai puțin față de el. De obicei băieții ar'etau asupra turnului. Ba însuși Papa se sgudui încâtva în încrederea față de animal, temându-se de aceea, că decât va ațipi nițel în spatele lui, p'ote să se deștepte în turn. Catirul observă acăsta și suferea în tăcere; numai când auia amintindu-se numele lui Védene Tistet, i-se lungiau urechile și privia suriëndu la picioarele de dind'et.

Astfel trecu 7 ani. Atunci se reîntorse Védene Tistet dela curtea din Neapole. Nu se implini încă timpul, care trebuia să-l petreacă acolo, d'era venindu-i la o'noștință, că a murit unul dintre cei mai buni consilieri ai Papei, grăbi să se reîntorcă, ca să câștige postul ce era împreună cu venite așa de ademenitoare. Când eminentul prefăcătoru pași în sală, s'antul părinte abia îl recunoscu, într'atâta s'a schimbat. Natural, că și Papa a

triotismului sănătos, trebuie să se refere la *preparandii*. Dela restituirea constituțiunei noastre s'a întâmplată acea neglijență aproape de necredută, că statul maghiar a neglijat și a cresce popoalele de rasă maghiară în spiritul maghiar. La ridicarea școlilor populare de stat, în lipsa unui sistem național dinaintea stabilită, s'au avut în vedere mai mult eventualitățile. Numai comune curate ungurești au ajuns să aibă școle, și ținuturi întregi locuite de naționalități au rămas fără școle, sau ce e mai rău, au fost espuse influinței unor școle cu spiritul păgubitor. Pentru a judeca măsura acestei influințe păgubitoare, fiă de ajuns a aminti atât, că elevii școlilor din ținutul Năsăudului purta chipuri de feliiu celor din armata română, cu colorile României, și că în același ținut aproape în fiecare casă țărănească decora principală o formă portretului regelui român Carol, în timp ce portrete de ale bărbatilor mari ai patriei noastre, începând dela regele maghiar, nu vei găsi niciunul. Nimic mai trist, decât a vedea, cât de gol este sufletul țeranului român în ceea ce privește punctele de vedere ale patriotismului. În ce țară trăiesc, are el libertate constituțională și întru câtă acesta are urmări binecuvântate și pentru viața lui individuală, cuiare să mulțumescă liberarea de sub jugul iobăgiei, ce însemnătate are militarismul și dările, de unde provine marea ușurință a modului de trai prin construirea căilor ferate? Față de toate aceste cestiuni și altele asemenea lor, poporul e pătruns de cea mai deplorabilă ignoranță. Asta felu necunoscându și drepturile, cum se-și împlinescă el datorințele?

În această stare de lucruri nu ajută nici cea mai stictă ordinațiune, deoarece viața interioară a școlilor e imposibilă a o controla. Această o dovedește și împregiurarea, că obligamentul de-a învăța limba maghiară (deși există de mult), nu arată absolută nici un rezultat, așa că nici măcar un Român nu s'a aflat, care să fi învățat ungurește din cauza acestui obligament. Secretul influinței zace în continua atingere a învățătorului cu copilul și tocmai de aceea, atât deșteptarea sentimentului patriotic în popor, cât și neglijaarea, ori ducerea în rătăcire a aceluia, depinde aproape exclusiv dela corpul învățătoresc. Vindecarea radicală a răului trebuie începută așa-dăru la preparandii. Să nu se facă aceasta cu îndrumări și ordinațiuni, deoarece și aici stă faptul, că influința școlii nu se poate controla, ci se se facă prin aceea, că numai *individii lor care au studiat și au absolvit în preparandii de stat să li-se permită a pasi pe cariera de învățătorii populari*.

Confesiunile patriotice nu pot avea nici o observare în contra aceasta, deoarece prin încetarea preparandiilor lor, pot întrebuința capitulul folosit cu susținerea acestora, pentru îmbunătățirea sortii altor școle de ale lor; acele confesi-

siuni însă, care sunt conduse de un spirit nepatriotic, nici așa nu sunt vrednice a eseroia o influință hotărâtoare asupra formării în sensul etic de stat a vieții populului.

d) Fără ori-ce motivare constatăm la acest loc faptul cunoscut, că 70 procente dintre școlile populare confesionale românești nu corespund cerințelor articolului de lege 38 din 1868. În asta privință legile noastre prescriu cu precizie procedura guvernului și noi cu dreptul cuvânt ne putem reține de-a mai arăta, că punerea în praxă a procedurii prescrise de legi este un interes de stat de primul rang.

e.) Adese-ori se plângu concetățenii noștri români în contra neajunsurilor *legii electorale*. După ei, nu este dreptă nici împărțirea cercurilor electorale, nici normarea capabilității de alegători. Această plângere ni se pare și nouă a fi motivată, deoarece vătămarea ce se face prin neîndreptățirea lor, este o vătămăre nu numai pentru ei, ci și pentru noi. Ne mai vorbind despre cercurile orașenești, a căror cultură superioară cu dreptul poate avea pretenții mai mari: considerăm și noi ca o anomalie faptul, că câte un cerou cu 2—3000 de suflete să tragă tocmai atât în câmpna vieții de stat, cât și un alt cerou care are 40—50,000 de locuitori. În privința aceasta așa-dăru trebuie să se facă o schimbare prin împărțirea mai dreptă a cercurilor.

Considerăm ca anomalie și aceea, că normarea capabilității de alegere se se deosebesc după ținuturi. Acesta neajuns nu s'a făcut cu scopul de a-i strimțora pe Români, după cum cred și o vestesc ei în lume, deoarece și în părțile de dincolo de Dealul-craului ale patriei noastre censul este aruncat după sistema sesiunilor urbariale, măcară aceste sesiuni atât în privința estensiunii lor, cât și în privința dărei, ce se plătesc pentru ele, se deosebesc unele de altele foarte mult, după comitate. Însă ori-care ar fi baza acestei stări de lucruri, pentru aceea ea totuși este rea.

Și teoria, dăr și praesa dovedește, că ori-ce constituție este cu atât mai tare, cu cât se întemează pe baze mai estinse. Cu cât mai mulți oameni se interesă de cauzele publice, cu atât mai mulți controlori are tesaurariatul și cu atât mai mulți motori are binele public. Și cu cât mai mică este o țară, cu atât mai puțin se poate lipsi de intereserea cetățenilor săi. Masele cetățenilor însă numai așa se pot atrage în sfera celor ce se interesă de cauzele publice, decât li-se garantează o influință la rezolvarea afacerilor publice. Această influință, decât procedăm în mod just, nu se poate restringe prin alt-ceva, decât prin lipsa capabilității individuale; de unde urmază, că cu dreptul cuvânt poate pretinde ori-ce cetățen născut pentru acesta, că în calitate de alegător să

potă influința la conducerea afacerilor patriei sale. Acestea sunt nise dreapta, dela care nu se prea poate face abatere. Abaterea opiniilor dela acest adevăr începe numai acolo, unde se stabilește măsura de capabilitate a alegătorului. Aici însă s'a obișnuit a se lua în considerațiune nu numai dreptul omenești, ci și oportunitatea politică.

De-altmintearea esența lucrului constă în aceea, că toți acei cetățeni, care se vor vedea cu dreptul de alegători, să fie capabili de-a judeca. Că ore care dintre candidați este vrednic de încrederea lui. Dacă acum condiționăm capabilitatea numai dela starea materială: atunci ar trebui să se pună un cenus atât de mare, încât mai ales în părțile ardeleni, numărul alegătorilor s'ar reduce la jumătate pe cât sunt acum. Măcară și astăzi cenusul este atât de mare, încât acușă, după ce vor muri toți alegătorii înscrisi pe baza dreptului nobilitar, în Săcuime, după actualul cenus, în câte un cerou electoral nu se vor afla mai mulți decât câte 50 de alegători; vor fi însă și câte-va cerouri de aolea, și anume ceroul Brețcului și al Olafalșului, unde nu se găsește mai mult de câte 15 indiviți într'un cerou, care au cenusul prescriș. Situațiunea este deci de așa, că se va trebui să micșorăm cenusul în mod considerabil, sau să espunem marele interese ale reprezentanței poporului acelor pericole, ce în cele mai multe cazuri le aduce cu sine numărul peste măsură mic al alegătorilor.

(Fine va urma).

SCRIRILE ȚILEI.

— (29) Octomvre.

Iarna a sosit în fine și în părțile noastre. Ați-dimințat coperișele caselor erau albe de zăpadă. Astăzi aproape totă ziua e nisă. Timp e albă.

—x—

Adunarea Reuniunii învățătorilor români din diecesa Caransebeșului s'a ținut anul acesta la Boșca-montană în zilele de 28, 29 și 30 Octomvre. După un raport al „Luminătorului”, această adunare, care anul trecut a fost disolvată cu forța baionetelor și în modul cel mai bruscu din partea fislăgăbirului Somogyi din Ciucova, din simplul motiv, că însinurarea nu i s'a făcută în limba română, — astădată a fost primită din partea autorităților administrative dela Boșca în mod foarte preventor. Deși însinurarea s'a făcută și scris în limba română, fislăgăbirul Kuotty nu numai că n'a găsit nimic de obiecționat în contra aceasta, dăr după deschiderea adunării, deasul a fost cel dintăiu, care în numele inspectorului ungurești de școle salută Reuniunea printr'o vubire căldură și binevoitoare, *rosită în limba română*. Deasul participă la concert, la bal și la banchetul învățătorilor, împreună cu solgăbirul Blajovanu, care contribuie și la arangiarea serbărilor. Cu dreptul

cuvânt se intrăbă „Luminătorul”, de unde această bunăvoință în comitatul Caraș-Severin, în timp ce cu un an înainte aceeași Reuniune fu împințată în comitatul Timiș din partea autorităților administrative ungurești cu o bruschetă deosebită? Cum se face. că ceea ce într-o parte a țerei este permis și legal, în cealaltă trece de crimă? — Inregistrăm totodată, că s'a ales ca președinte al Reuniunii d-lă referent școlar I. Ionaș, er ca fisc d-lă C. Brediceanu. Anul viitor, Reuniunea își va ține *adunarea festivă a jubileului său de 25 de ani* în Lugos.

—x—

Vice-consul român. Fôia oficială spune, că d-lă Dr. Silviu Iuciu cav. de Pușcariu, fiul cel mai tineru al d-lui septemvir Pușcariu, este denumit *viceconsul* pentru monarhia austro-ungară în Tanger (Maroco) unde s'a aflat și până acum ca elevu consular. D-lă viceconsul Pușcariu după absolvirea studiilor în academia orientală cu succes eminent și a studiilor juridice, în care a luat diploma de doctor, a fost trimis un an de zile din partea ministrului de esterne să cerceteze cele mai însemnate stabilimente industriale din monarhia austro-ungară, eră după aceea a fost denumit de elevu consular la consulatul din Odesa, unde a petrecut un an de zile; de aici a fost transferat în Tanger, unde se află de prezent.

—x—

Duel între școlari. Din Geneva s'annunț, că acolo a produs mare senzație un duel între doi școlari, care avu un sfârșit tragic. Doi școlari în etate, de 12 ani, se certară pentru un lucru de nimic și deiseră să se duezeze cu pistolul. Ei căpără spre scopul acesta câte un revolver și însoțiți de alți doi școlari, care aveau rolul de secundanți, se duseră într'o grădină, unde s'a săvârșit duelul. Unul dintre tinerii duelanți fu lovit de glonț drept în cap și cădă mort la pământ. Contrarul lui, precum și secundanții au fost areștați. În curând însă au fost puși pe picior liber, luându-se în considerare etatea lor nematură.

—x—

Un defraudant de milioane. Din Hamburg se telegrafiază, că direcția poliției de acolo a primit dela *New-York* încunosințarea, că advocatul de acolo Francis Weeks, după ce a defraudat șese milioane de mărci, a dispărut din oraș.

—x—

600 oameni morți. Din Sant-Andre, în Spania, se telegrafiază. că s'a întâmplat o mare catastrofă în acel oraș maritim. Corabia numită „Cabo Machichaco” încărcată cu dinamită, a explodat în port, pricinind pagube grozave. Pe corabie se aflau 1200 lași de dinamită și au fost omorâți mai mult de 600 oameni.

—x—

Cununii. D-lă Radu R. Ardelea din Cernat și d-ra Elena D. Constandin din Brașov se vor cununa Duminecă, în 31 Octomvre v. c., în biserica Sf. Nicolae din Prund (Brașov) Masa comună și dansul la hotel „Sore” în Satlungu. — D-lă Dumitru Jugănar și d-ra Reveica Pascovic se vor cununa Duminecă viitoare în biserica Sf. Adormiri din Brașovul vechiu. — Dorim fericire tinerelor părech!

„Dacoromânismul și politica culturală maghiară”.

VIII.

Cel mai mare economist al Românilor, P. S. Aurelianu a publicat, de curând în revista „Economia Națională” un studiu asupra cauzelor stagnației economice la țerarii români. Resultatul studiului său este, că pricina, că țeranul român a rămas înderăt în privința economiei, este nescința. Cum ar trebui și s'ar pute pune capăt acestei nescințe, când este lucru pe deplin lămurit, că și decât fiecărui țeran român i s'ar pune în mână câte-o carte despre economie, totuși n'ar folosi nimic. Esemplul banu. Dăr cine să

îmbetrănit tare și fără de ochelari nu prea vedea. Această însă n'aduse în încurcatură pe omul nostru.

— Cum, sfinte părinte, nu mă mai cunosc? Eu sunt Védene Tistet.

Papa în sfârșit îl recunosc și l'a întrebat: Și acum ce dorești dela noi?

— Ah, nimic, sfinte părinte.... Indurați-vă a-mi ierta să vă întreb, că trăiesc încă catirul, merge-i bine? Da, mă bucur.... Eu voiam să cer postul vacant de consilier.

— Tu ai vrea să fi primu-consilier? Ești încă prea tineru pentru acesta. De câți ani ești așa-dăru?

— De două-deci de ani și două luni, tocmai cu cinci ani mai bătrănu decât catirul Sfinției Tale. Ah, acela întru adevăr este sdravenu animalu. Nu pot să spun, cât l'am dorit în Italia. Pot să-l vedu?

— Da, fiul meu, poți să-l vezi — dișe Papa mișcat — și fiindcă îl iubesc așa de mult, rămăi de aici înainte lângă el. Din ora acesta începând te primesc în serviciul meu personal, ca primu-con-

silier. Vino și ne cercetă la missa de mâne după amăzi, și atunci te vom investi cu insemnele crții noastre și apoi te du la catir, ca apoi să se conduc pe amândoi la via.

Védene Tistet era mulțumit și aștepta nerăbdător timpul ceremoniei. Dăr mai era în palat cineva care era mai norocos și mai pacient — catirul. Dela reintorcerea lui Védene catirul trăia numai cu ovăși și svêrlia mereu cu picioarele de din dărăt.

Când în ziua următoare se rostă litania. Védene pși în curte. Aici se adună preoțimea, cardinalii în hainele lor roșii, advocații în uniformă neagră, abații și fruntașii biserice. De față era și preoțimea inferioară, și gardiștii papali în ținută serbătorescă. Însemnătatea țilei o vestiau trageri de clopote, focuri artificiale și sunete de tobe. Când Védene pși în adunare, atitudinea lui provocă un murmur de invidie. Era un adevărat tip provincial, cu bucle lungi blonde, cu barbă mică.

Se șoptia, că barba acesta a atins o

regina Jean și de fapt Védene arăta o purtare așa de superbă, ca și acela în care sunt amorsate reginele. După intrarea lui, viitorul primu-consilier salută c'o mișcare din cap pe cei adunați și se îndreptă spre terasă, unde Papa îl va împodobi cu cinci insignii ale sale. La scară sta catirul, că se-și ducă stăpănul la via. Védene Tistet ajungându lângă catir, surise erăși prietinos, se opri lângă el, ca să-l bată pe spate, în care timp se'nțelege, era atent la Papa, că ore îl vede? Poziția era favorabilă catirului.

— Aici ești, mișelule; acum o să-ți dau ceea ce-ți datorești deja de 7 ani, — își dișe catirul și cu acesta svêrlă odată cu piciorul asupra lui Tistet, încât acesta sbură în aer.

.....Lovitura catirului nu obișnuese să fiă așa de periculoasă. Acesta însă era catir papal și-apoi să ținem sémă, că el se pregătu la acesta timp de șapte ani.

Horicu.

de acestă esemplu bună? Preotul și învățătorul. Dar de ce totmai preotul și învățătorul? „Pe popă și învățător îl considerăm ca mijloacele cele mai sigure pentru progres. Născuți și crescuți la sat și trăind dia copilărie între țeranți, având aceleași obiceiuri și convingeri, singur preoții și învățătorii sunt aceia, de cari învățăm țeranții, alți cărora sfatul îl primim sau o ceplină încredere și alți cărora exemplul îl imităm. Față de comerciantul stabilit pe sate, țeraul se poartă cu neîncredere și acesta ori și cu ce i ar dovedi, că se interesează de soarta lui, țeraul totuși s'ar teme de el. Nici chiar acei preoți și învățători nu se bucură de încrederea țeraului, pe cari mai virtuoși îi iubesc țeraul și cari prin ajutorul factic și prin sfatul bun se silesc a promova cauza țeraului. În ori ce împregiurări și față cu ei și oine, singur preoții și învățătorii sunt aceia, cari pot câștiga pe deplin încrederea țeraurilor și pe cari îi asuma.”

De sigur, că Aurelian cunoscă poporul său intru atâta, încât putem să-i credem neconditionată în respectul acesta. Dar că în ce măsură ascultă țeraul român de preotul și învățătorul său, nu trebuie să ne provocăm la Aurelian, e desigur să petrecem o vază în vre-un sat românesc, ca să soimă: cine e preotul și învățătorul român și ce fel de înrîmă au ei asupra țeraului român?

D-l Janoso spune apoi, că foile ungarese se înșelă foarte mult, decât cred, că poporul român n'are nici ideea de drepturile dacoromâne și irredentiste. Este adevărat, că păstorul de câmp ori de pârâu nu știe nimic despre continuitatea în Dacia, despre autonomia Ardăului, despre drepturile răpite etc., dar știe și el, că nu e Ungur, ci Valah, că chiar și Dumnezeu lui este altul, decât al Ungurului, că limba lui nu este cea maghiară, că cântecul, povestea, modul lui de gândire, moravurile, obiceiurile, bătaia inimii lui sunt altele, decât ale Maghiarului.

Dar apoi cine și ce este acestă porcărie? Este el un concept hotărât, care se aplică de preot, învățător, primar, ori învățător din sat? Eu cred, că poporul nu numai că cuprinde în sine aceste personalități, ci direct în urma obligămintului construcției și a lăptăii culturale, astfel de indivizi fac, ca poporul să devină politic și socialmente un factor considerabil. Dacă considerăm pe popor din acest punct de vedere, atunci este o sină, o păcată, o minciună din cele mai regretabile a susține, că poporul român e nesimțitor, ori că stă departe de mișcările naționale ultraiste.

Poporul român este binișor pătruns de aceste idei și va fi și mai mult pătruns după acesta, fiindcă preoimea și învățătura română este de mult cea mai răspândită a acestor idei. Dacă vrem să scutim poporul român de această contagioasă, atunci în primul rând trebuie să dăm datoria a câștiga preoimea și învățătura pentru cultura maghiară și pentru soluțarea lor în rezolvarea problemei naționale a statului maghiar.

Autorul articulelor dăce mai departe, că cel de a urmărit cu atenție mișcările din anii din urmă, acela a putut observa, că și mijloacele aplică agitatorilor români, de a atrage în cerul lor de gândire poporul în măsură tot mai mare. În Sibiu și în Brașov ei redactază foi populare bune, tipăresc broșuri populare, fac aceste orașe, articole de cântece iefite, din cari poporul învață cântarea lui țeran, marșul lui Ianou, doina oiobanului român și a. și acestea pentru a justifica, că numele poporului, reminiscențele istorice, baladele și poveștile, făurite de etno-maghiarii dacoromâni. Învățătorii și preoții activi organizează coruri populare, cari cântă aceste cântece. Studenții din Blăși, Sibiu, Brașov, Năsăud, când merg acasă în vacanțe, arangează reprezentații teatrale și concerte cu program național; societățile literare și culturale române (Asocia-

țiunea transilvană) cu secțiile ei cuprind țera dela Békés Gyula până la Covasna. În cestiunea politice bisericești au ținut mai mult de 50 adunări populare, la cari a participat publică din toate straturile poporului român. Cu ocazia petrecerilor de ocaziune și a proceselor urbariale, advocații români veniți în atingere cu poporul s'au obișnuit a folosi ocaziunea, ca să câștige țărănimea română în ceruri totuși mai largi pentru ideile lor. Cel de știe, vede și cunoscă aceste lucruri, acela nu poate minți conștient, nu poate cu sufletul bun să fiă părtașu acelei sină, care vră să facă lumea a crede, că țărănimea română nu știe nimic de ideile și nișințele ultraștilor naționali.

Să nu ne amăgim nici cu aceea, că curentul acesta se va sfârși odată și de sine, ori că putem să-i punem capăt cu mijloace polițienești, ori curată administrativă. Eu nu cred acesta, fiindcă dezvoltarea și răspândirea rătăcirilor este totuși așa de repede aji cu ajutorul civilizației, și este totuși așa de iresistibilă, ca și dezvoltarea și răspândirea ideilor. Noi trebuie să nimicim cuibul și isvorul rătăcirilor, dar nu cu forța, ci cu prevedere politică, cu tact și cu adevărată simpatie pentru românime. Repet, că trebuie să câștigăm pe cei doi factori, cari au mai multă înfrunță asupra poporului: pe preoți și dascălime.

Este lucru notoriu, că statul maghiar n'are nici o influență în creșterea preoției. Statul nu poate săi, că oare pe trece în seminariile teologice. Acesta e lucru destul de rău, dar și mai rău este că chiar de ar fi dată ocaziunea și posibilitatea, nici atunci nu ar ști...

Dar nu numai califică preoților și învățătorilor trebuie controlată și condusă din punct de vedere mai înalt, ci politica culturală maghiară trebuie să îmbrățișeze și interesele preoției și dascălimei, căci acesta nu este numai un interes de stat maghiar, ci este direct un interes român — ba chiar și interes de umanitate. În privința acestei guvernării maghiare nu trebuie să se lase a fi condusă de oine știe ce politică fiscală strimă, cum s'a lăsat a fi condusă la regularea minimului salariului învățătoresc. În urma amandamentului propus de contele Appouyi legea acesta ar fi devenit un puternic mijloc al politice naționale, decât minimul ar fi stabilit nu cu 300, ci cu 600 fl. Vechia lozincă: pentru scopuri culturale nu sunt bani, a fost de rându acestă s'u miopă politică, s'u acoperirea acesteia. Pentru scutirea intereselor noastre naționale și de stat, trebuie să fiă tot-deuna bani și eu cred, că ar fi fost și cu acestă ocaziune, decât guvernul și partidele parlamentare ar fi fost în curată cu aceea, că un minim de 500 fl. ce fel de mijloc ar fi dat guvernului în mână pentru a rezolva cestiunea de naționalitate. Dar n'au fost în curată cu cauza și de aceea au concesu așa de ușor considerațiilor financiare. Și de ce n'au fost? Pentru că la noi oamenii s'au obișnuit a vorbi despre cestiunea română, nu pe baza unei studii, ci numai pe baza celor auzite. Ne este lene a-o studia, și din cauza acestă am devenit obiect de risu chiar și Valahilor, cari nu pot ride destul de prostia unguresă cum tractează foile maghiare și vorbirile din dietă cestiunea română.

NECROLOGU. Ved. Stanea Dobreanu n. Prișcu, mama d-lui comerciant din Galați, Ștefan Dobreanu, a răposat în Zărnești, unde a fost înmormântată er luând parte un număr public, ceea ce dovedește, că răposata s'a bucurat de multă stimă și simpatie înaintea consătenilor săi. — Adresăm familie sincerele noastre condolențe!

Literatură.

În editura bulet. „Bibliografia României“ G. Ștefa din București, a apărut „Veneția“, de Radu D. Rosetti. Format mic de 39 pag., tipar curat, hârtia fi-

nă. Preț 1 leu. În partea întâi prosă (escursiune la Veneția), urmăz apoi 3 poezii, er la urmă o poveste venețiană erăși prosă.

„Kunst Salon“ e titlul unei broșuri ilustrate germane, din care a apărut acum alți optule numer. Acest număr cuprinde ilustrații on color tiprite după artiști de frunte. Textul broșurei cuprinde o mulțime de articuli interesanți, dintre cari amintim un studiu asupra tipăriturii moderne în color, de D-l Max Schmid, pe urmă informații oficiale dela societatea artistelor în pictură, și diferite împărțiri despre întâmplările de artă dinăuntru și din afară. Dintre ilustrații amintim portretul unui câne după Rich. Strebel, „E-coul“ după V. sabrini, și diferite poșții frumoșe din patria marelui scriitor engles Shakespeare, afară de aceste mai sunt câteva reproduceri de Francesco Bartolozzi c'unu portret al acestui pictor și a. După cum cetim, acestă broșură va apăre pentru anul viitor mult mai bogată și în format mai mare, rămânând totuși pe lângă prețul de până acum de 4 mărci și jumătate pentru 8 broșuri, și se pot procura dela Redacțiunea „Kunst-Salon“ a lui Amsler Ruthardt în Berlin, Behrenstrasse 29 a.

Călindarul Plugarului pe an. 1894. Facem cunoscut cetitorilor noștri, că în cursul săptămănei viitoare va eși de sub tipar, în editura tipografiei „A. Mureșianu“ din Brașov, „Călindarul Plugarului“ pe anul 1894, redigiat de Ioan Georgescu. Acestă călindară, care se va vinde cu un preț foarte mic, va cuprinde vre o țecă oile mari de tipar, cu o materie foarte bogată și de folos pentru popor. Pe lângă partea calendaristică, care va conține toate amănuntele trebuincioșe, „Călindarul Plugarului“ va conține o parte comercială constatată din vre o 11 articuli, apoi partea literară cu diferite povești, ștăve, istorisiri aleșe etc. Partea economică cu felurite scrieri și povățuri despre creșterea și altoirea pădurelor, răsăditul altoilor, folosul pomilor, cartofii, varza, mazăricea, tritoiul, luțerna, năpii etc. Apoi alegerea vitelor de prăsilă, oieritul, stupăritul etc. Urmăz vre o 7 poezii din cele mai frumoșe, apoi cântece populare, povești, glume, proverbe, gicitori etc. Chiar și numai din cuprinsul arătat aci se poate convinge ori cine despre bogăția acestui călindară, care în mâna plugarilor noștri va fi o carte de mare folos și plină de învățatură. Se poate cumpăra dela tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov cu prețul de 25 cr. exemplarul + 5 cr. porto.

Dintre călindarele pe anul 1894, ce au apărut până acum, am mai primit:

Călindarul dela Arad, apărut în editura tipografiei diecesane, care afară de anunțuri, conține 101 pag. Prețul 30 cr. Afară de părțile obișnuite calendaristice, conține: Șematismul Metropolei ort. or., române din Ungaria și Transilvania în general și al dieceei Aradului în special. În partea literară: Ileana cu părul de aur, de N. Petra-Petrescu; Bărgănel (poezie), de Alexandri; Regina Ostrogoților (poezie) de G. Coșbuț; Șoința în serviciul omeniei (alți 4 lea capitul); Fatma (poezie), de Coșbuț; Stăgul cel negru (din mitologia grecoasă); Cel mai bun vis (poezie), de Speranță; Fățoșii ori superbă o bala, de I. Groșoreanu; Plângerea Românilor (poezie), de R. Bortoș; Baladă (poezie), de V. Sala; Valean (baladă pop.) de A. Bortoș; Cântece populare, de Bortoș; Sentințe; Distracțiuni.

Călindarul Românilor, apărut în editura tipografiei și librăriei diecesane din Caransebeș. Anul VI. Prețul 30 cr. Afară de anunțuri, conține 109 pag. format mare. Pe lângă obișnuitele părți calendaristice, conține: Șematismul bisericei ort. or. române din Ungaria și Transilvania și al dieceei Caransebeșului pe an 1894. În partea literară: Cântarea României, de N. Bălcescu; Meșterul jug de aur; Medicină contra beției; Rându-ela la ocaș, de Petra-Petrescu; Cunoșterea timpului. Poezii: Marșul Calărașilor, de Alexandri; Fresco ritornele, de Coșbuț

Urmăz în fine o anecdotă populară în versuri de B. R. B.

Călindarul „Aurorei“, apărut în editura tipografiei „Aurora“ A. Todoranț din Gherla, conține afară de anunțuri, 73 pag. Prețul 30, spedit 35 cr. Pe lângă mai multe ilustrații de pe natură, conține în partea literară: Ură și dragoste (proză); Moțul bătrân (poezie), de G. Simu; Mama (studiu), trad. de I. P. R.; Cătra Prea sfânta Fecioră (poezie) de Ant. Balibanț; Căsătoria și înmormântarea la Romani, trad. de Pavel Salvant; O crimă misterioasă (istorisire din viața americană), de Ioan Sonea; Ruga dorilor (poezie), de Petrea dela Clușiu. Urmăz un studiu higienic de Dr. Elefterescu, povești, glume.

DIVERSE.

De 15 ori doi gemeni. Un diar de medicină engleză, din cele mai serioșe, spune, că o femeie în Anglita a avut de 15-ori 2 gemeni. Numărul copiilor săi a fost de 33, din cari 24 au murit înainte de a implini 6 luni.

Napoleon în armata rusă. Cine știe, că puțin a lipsit, ca marele Napoleon Bonaparte să fi făcut cariera în armata rusă? Pe timpul, când viitorul împărat vegeta în gradele inferioare ale armatei, se gândise să părăsească armata pentru comerț, s'u se ia serviciu în sfâr de Franca, pentru a-și grăbi norocul, s'u cel puțin înaintarea. D. Alfred Rambaud, care a scris o istorie a Rusiei, povestește în „Revue bleue“ între altele și următoarele: „Se înrolau în armata rusă și voluntari oșticieni. Un fapt curios, rămas, se pare, necunoscut de istoricii lui Napoleon, e că acesta a adresat o petiție lui Zaborovski, ca să fi primit în armata rusă. Petiția acesta n'a avut nici o urmă, de oare țarina (Caterina II) luase dispoziția să nu se primescă străinii, decât într'un grad inferior celor pe care-l ocupau în armatele lor, și tinerul Bonaparte n'a voit să consimtă la acestă degradare“.

Originea cuvântului toast. Fă-care cunosc cuvântul „toast“. A închina un toast, este o expresiune, care a trecut din mult din Anglia în Franca, unde s'a naturalizat și de aci a călătorit pretutindeni. Însă nu fiă-care știe, în ce accepțiune s'a întrebunțat acestă cuvânt dela început în Anglia. Toast însemnă friptură; toastul era o friptură de pâne prăjită, care se punea într'o cupă mare la începutul ospetelor de ceremonie. Cupa mergea de jur împrejur și fiecare sorbea câte o înghițitură; când se sfârșia vinul din ea, atunci ospetele, în mâna cărora se găsea cupa, mânca toastul. — Cronicele vechi, vorbind de un obicei mai ciudat, care era la curtea lui Henric al VIII, ne povestește următoarea anecdotă: Sub Henric VIII, gentilomii curții nu asistau, ca odinioară în Franca, la toaleta de dimineață a reginei, ci la scaldarea reginei. Etă cum se petrecea acestă ceremonie: După ce femeile reginei o puneau în baie învelită într'o haină deasă, ușile sale de baie se deschideau și regele intra întovărășit de curtesanți. Atunci pentru a face omagiu reginei, fiă-care curtezanț punea mâna pe o cupă, lua cu ea din baie câteva picături și le ducea la gură. Într'o di fiind regina Ana Boleyn, a cărei cap mai târziu trebu să cadă sub toporul călăului, un gentilom oarecare curând de curând la curte, se prezentă la scaldătorea reginei. El lăsă pe toți gentilomii să treacă pe dinaintea lui, putru-ca să îndeplinească ceremonia înghițurii cu apă. Regele băgă seamă, că acela june nu grăbia nicidecum, ci încă se silea, să rămână în lături. Henric al VIII se apropiă de curtezanț și îi dăse cu un ton oam mândros: „Mylord, pentru ce te depărtezi astfel?... Nu cumva ai voi, să dai omagiu reginei?“ — „Sire,“ răspunse curtezanțul, „aștept, până ce toți vor fi fini de beuți, căci cred, că toastul e mai preferabil, decât înghițitura de apă“...

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 9 Noemvre 1893.

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta ung. de aur, Renta de corone) and Price (e.g., 115.10, 93.20).

Cursul pieței Brașov.

Din 10 Noemvre 1893.

Table with 3 columns: Item (e.g., Banonote rom., Argintu român), Buy Price (Vând.), and Sell Price (Vend.).

Nr. 13187—1893.

PUBLICAȚIUNE

Spre scopul predării noiei clădiri a unei măcelării definitive pe locul fostei fabrici de hârtie, strada fabricii în Brașov.

oarea clădire are de-a fi gata până în 30 Septemvre 1894, se va ținea Joi în 14 Decemvre 1893. la prânză la 12 ore, în biroulu' oficiului economicu' orașenescu', o pertractare scripturistica de oferte.

Ofertele sunt de a se prevedea cu unu' vadiu de 5% din amintita sumă. Vadiulu' pôte fi în parale gata seu în hârtii de prețu'. Ofertele au ca să conțină mai departe în cifre și litere scădământulu' din suma preliminară de spese.

Planurile de clăditu', preliminariele de spese, condițiunile de oferte și acele contractuale, presum și tarifele de prețu' se potă esamina de cătră intere-ați în biroulu' oficiului economicu' orașenescu' din Brașov.

Brașov, 27 Octomvre 1893. Magistratul orașenescu'.

Praturile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectulu' de lecuire durabilă alu' Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celoru' mai cerbiciose la stomachu' și pântece, în contra cărceloru' și acrei la stomachu', constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorrhoideloru' și a celoru' mai diferite bole femeesci a luată acestu' medicamentu' de casă o răspândire, ce crește mereu de mai multe decenii încôce.

Falsificațiile se voru' urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll. Veritabilu' numai,

dacă fiecare sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbulu' lui A. Moll. Franzbranntwein-ul și sarea este forte bine cunoscută ca unu' remediu popularu' cu deosebire prin trasu' (frotat) alină durerile de goidină și reumatismu' și a altoru' urmări de rēcă.

Apă de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe basa de natron Acid-salilicilic)

La întrebunțarea gîlnică, cu deosebire importantă pentru copii de ori-ce etate și adulți, asigurăză c'estă apă de gură conservarea sănătôsă și mai departe a dinților.

Trimiterea principală prin

Farmacistulu' A. Moll, c. și r. furnisoru' alu' curții imperiale Viena, Tuchlauben 9. Comande din provinciă se efectuează gîlnicu' prin rambursă postală.

La deposite se se cêră anumitu' preparatele provădute cu iscalitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Deposite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victoru' Roth, Fr. Kellemer și Ed. Kugler, engros la D. Eremia Nepoșii, J. L. & A. Hesshalmer, Teutsch & Tartler, Fritz Geisberger.

77,—38.

Anunciuri

(insertiuni și reclame)

Suntă a se adresa subscri-sei administrațiunii. În casulu' publicării unui anunciu mai

mult de odată se face scādământu', care crește cu câtă publicarea se face mai multe-ori.

Administrațiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI”

Mersulu' trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu' din 1 Oct. 1893.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (e.g., Budapesta-Predealu', Predealu'-Budapesta, B.-Pesta-Aradu'-Teiuș) and train times.

Nota: Numerii încadrăți cu linii grôse însemnăză orele de noapte.